

Årsredovisning 2021

Vård- och äldreomsorgen

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
2 Viktiga händelser under året	3
3 Strategiska målområden - indikatorer och uppdrag	5
3.1 Människor möts i Borås	5
3.2 Medborgares initiativkraft gör landsbygden levande	8
3.3 Ekologisk hållbarhet lokalt och globalt.....	8
3.4 Ekonomi och egen organisation	9
4 Nämndens verksamhet 1	11
4.1 Resultat	11
4.2 Budgetavvikelse	15
4.3 Verksamhetsanalys	15
4.4 Verksamheten 2021	22
4.5 Jämställdhetsperspektivet	23
5 Konsekvenser av coronaviruset	23
6 Verksamhetsmått	25
6.1 Äldreomsorg	25
7 Investeringar	27
7.1 Investeringar som löper över flera år.....	27

1 Inledning

Vård- och äldregruppen har ett samlat ansvar för den äldreomsorg och hemsjukvård som bedrivs i kommunen. Nämnden ansvarar också för förebyggande och öppna verksamheter riktade till seniorer. Målbilden för nämnden är en likvärdig och rättvis service till stadens invånare oavsett vilket kön, sexuell läggning eller ekonomisk ställning man har eller var invånaren bor.

Budgetförutsättningarna inför 2021 var med anledning av pågående pandemi osäkra och pandemin påverkar fortfarande nämndens verksamhet. Pandemin har medfört svårigheter för nämnden att förutspå de behov brukarna har då många medborgare trots behov avstått från att söka stöd eller avstått redan beviljade insatser. Dock ser nämnden vid utgången av året att brukarnas tidigare avvaktande gentemot nämndens insatser är på väg att brytas. Inom nämndens samtliga utförande verksamheter märks en volymökning från sommaren.

Pandemin har synliggjort de utmaningar som omsorgen av vård av äldre står inför. Med anledning av det har regeringen gjort bedömningen att det finns behov att stödja kommunerna med resurser inom vård och omsorgen av äldre. Under 2021 har det gjorts dels genom det redan befintliga äldreomsorgslyftet som från 2021 även inkluderat första linjens chefer, men även genom nya statsbidrag. Under 2021 tillfördes Sveriges kommuner 4 miljarder i riktade statsbidrag till äldreomsorgen, som för nämndens del innebär ett tillskott på 38,5 mnkr.

Nämndens resultat för 2021 är ett överskott på 54 mnkr, som till stor del beror på ej genomförda volymer gentemot budget samt tilldelningen av riktade statsbidrag.

2 Viktiga händelser under året

Pandemin

Även 2021 har präglats av den pandemi som drabbat världen. Arbetet inom vård- och äldregruppen har under året haft störst fokus på att vaccinera brukare, minska risk för smittspridning och hantera uppkomna situationer och frågor från både ett brukar- och medarbetarperspektiv. Viktiga faktorer som hjälpt till i arbetet har varit god intern samverkan inom kommunen och god samverkan med andra vårdgivare.

Upphandling trygghetssystem och larmcentral

Nämnden genomförde 2020 en upphandling av trygghetssystem inklusive larmcentral. Nämndens tilldelningsbeslut överklagades och avtal kunde tecknas först under hösten 2021. Under 2022 kommer trygghetssystemet på samtliga vård- och omsorgsboenden och korttidsenheter att bytas ut. Även trygghetslarm och trygghetskameror i ordinärt boende byts ut. Avtalet möjliggör en långsiktig utveckling inom välfärdsteknikområdet genom ett innovationsforum där ny funktionalitet kan utvecklas och testas.

Minska digitalt utanförskap

Nämnden fattade 2020 beslut om att med stöd av lagen om kommunala befogenheter att kostnadsfritt låna ut surfplattor till stadens seniorer som är 75 år och äldre. Syftet med satsningen är att minska det digitala utanförskapet bland seniorer. Under året har de första 350 surfplattorna delats ut och intresset bland seniorer har varit mycket stort.

Förnyad upphandling av vård och omsorgsboenden

Nuvarande avtal med Attendo gällande Kvibergsgatan 17 och Kapplandsgatan 8 löper ut 2022-09-30 respektive 2023-03-31. Nämnden har genomfört en förnyad upphandling. Tilldelningsbeslutet som fattades i december har dock överklagats. Om avtal med ny leverantör inte kan tecknas innan nuvarande avtal löper ut går driften tillfälligt över till egen regi.

Ung omsorg

Nämnden beslutade i Budget 2020 att genomföra en satsning med unga resurspersoner i äldreomsorgen. Satsningen är en del i kompetensförsörjningsarbetet och syftar både till att locka unga till vård och omsorgsyrken och till att förstärka kvaliteten på vård- och omsorgsboenden. En upphandling genomfördes under 2020 men på grund av pandemin kunde satsningen komma igång först hösten 2021. Ungdomar i högstadieåldern arbetar på boendena ett par timmar på helgen. De genomför olika aktiviteter, både individuella och i grupp. Ungdomarnas arbete är mycket uppskattat av de boende.

Riktat statsbidrag, God vård och omsorg av äldre personer

Under 2021 har nämnden fortsatt få riktade statsbidrag, som är direkt effekt av pandemin. Nämnden mottog 38,5 mnkr av det riktade statsbidraget God vård och omsorg av äldre personer, vilket möjliggjorde för nämnden att inte behöva realisera de planerade besparingseffekterna som nämndens tilldelade effektiviseringskrav på 1 procent hade medfört. Bidraget har även gett nämnden ett ökat handlingsutrymme på satsningar såsom ökad bemanning, förstärkt introduktion för semestervikarier, utökning av den förebyggande verksamheten samt finansiering av ökade kostnader för livsmedel och läkemedel.

Värdeskapande hemtjänst

Förvaltningen fick under 2020 ett uppdrag från nämnden att anpassa organisation och arbetssätt för insatsplaneringen så att målen för hemtjänsten kan uppnås. Uppdraget mynnade ut i ett internt projekt "Värdeskapande hemtjänst", som sett över helheten i den interna organisationen. Projektet avslutades i slutet av 2021 och har resulterat i flertalet nya arbetssätt.

Modellkommun

SKR har träffat en överenskommelse med regeringen för perioden 2020-2022 gällande "Teknik, kvalitet och effektivitet med den äldre i fokus", som syftar till att ge kommunerna bättre förutsättningar att utveckla sin verksamhet genom digitalisering inom äldreomsorgen. Som en del i denna satsning har även tio modellkommuner utsetts, varav Borås Stad är en av dessa. Modellkommunernas uppgift är att dela med sig av erfarenheter till övriga kommuner och fortsätta den digitala utvecklingen med att ge seniorer ett digitalt innanförskap.

Äldreomsorgslyftet

Pandemin har synliggjort vikten av att ha en hög utbildningsnivå bland baspersonalen, och att de allra flesta bör vara utbildade undersköterskor. 2020 infördes ett riktat statsbidrag som möjliggör för personal att studera till undersköterska halvtid på betald arbetstid och övriga tiden arbete i verksamheten. Statsbidraget finansierar lönen under studietiden. Satsningen har fortflöpt 2021 och då även inkluderat utbildning för 1:a linjens chefer.

3 Strategiska målområden - indikatorer och uppdrag

3.1 Människor möts i Borås

Kommunfullmäktiges indikatorer													
<p>Antal personer som en hemtjänsttagare möter, antal/14 dagar ska minska (medelvärde)</p> <p>Utfall År 2019 17</p> <p>Utfall År 2020 16</p> <p>Utfall År 2021 16</p>	<table border="1"><caption>Antal personer som en hemtjänsttagare möter, antal/14 dagar ska minska (medelvärde)</caption><thead><tr><th>År</th><th>Utfall</th></tr></thead><tbody><tr><td>2017</td><td>17</td></tr><tr><td>2018</td><td>17</td></tr><tr><td>2019</td><td>17</td></tr><tr><td>2020</td><td>16</td></tr><tr><td>2021</td><td>16</td></tr></tbody></table>	År	Utfall	2017	17	2018	17	2019	17	2020	16	2021	16
År	Utfall												
2017	17												
2018	17												
2019	17												
2020	16												
2021	16												
<p>Andelen hemtjänsttagare som uppger att hemtjänstpersonalen alltid eller oftast tar hänsyn till den äldres egna åsikter och önskemål ska öka, %.</p> <p>Utfall År 2019 84</p> <p>Utfall År 2020 82</p> <p>Utfall År 2021 82</p>	<table border="1"><caption>Andelen hemtjänsttagare som uppger att hemtjänstpersonalen alltid eller oftast tar hänsyn till den äldres egna åsikter och önskemål ska öka, %</caption><thead><tr><th>År</th><th>Utfall</th></tr></thead><tbody><tr><td>2017</td><td>85</td></tr><tr><td>2018</td><td>83</td></tr><tr><td>2019</td><td>84</td></tr><tr><td>2020</td><td>82</td></tr><tr><td>2021</td><td>82</td></tr></tbody></table>	År	Utfall	2017	85	2018	83	2019	84	2020	82	2021	82
År	Utfall												
2017	85												
2018	83												
2019	84												
2020	82												
2021	82												
<p>Andelen hemtjänsttagare som uppger att det känns tryggt att bo hemma med stöd från hemtjänsten ska öka, %.</p> <p>Utfall År 2019 81</p> <p>Utfall År 2020 83</p> <p>Utfall År 2021 83</p>	<table border="1"><caption>Andelen hemtjänsttagare som uppger att det känns tryggt att bo hemma med stöd från hemtjänsten ska öka, %</caption><thead><tr><th>År</th><th>Utfall</th></tr></thead><tbody><tr><td>2017</td><td>82</td></tr><tr><td>2018</td><td>81</td></tr><tr><td>2019</td><td>81</td></tr><tr><td>2020</td><td>83</td></tr><tr><td>2021</td><td>83</td></tr></tbody></table>	År	Utfall	2017	82	2018	81	2019	81	2020	83	2021	83
År	Utfall												
2017	82												
2018	81												
2019	81												
2020	83												
2021	83												

Antal personer som en hemtjänsttagare möter, antal/14 dagar ska minska (medelvärde)

Resultatet för kontinuiteten 2021 ligger kvar på föregående års nivå om 16 personer, trots pågående pandemi som inneburit mycket hög frånvaro av medarbetare för verksamheten. Personalkontinuitet innebär att den enskilde får vård och omsorg av så få olika personal som möjligt. Åtgärder som vidtagits för att nå måluppfyllelse är en utökning av grundbemanningen, dvs högre andel tillsvidareanställda medarbetare och färre andel timvikarier. Verksamheten arbetar också aktivt med säkra att medarbetarna har de kompetenser som krävs, som exempelvis körkort och medicinska insatser utifrån delegation. En god schemaläggning efter verksamhetens behov där personalen är indelad i

mindre grupper knutna till vissa brukare är en annan åtgärd för att uppnå måluppfyllelse. Införandet av en fast omsorgskontakt för hemtjänsten som kommer att genomföras framöver överensstämmer väl med vikten av en god kontinuitet. Att minska frånvaro och att öka trivsel bland medarbetarna är en annan viktig åtgärd som främjar en god kontinuitet. Exempel på faktorer som kan påverka kontinuiteten negativt kan vara antalet beviljade besök per dygn en brukare har samt behov av dubbelbemanning samt när verksamheten inte lyckas säkra de kompetenser som krävs i den mindre arbetsgruppen.

Andelen hemtjänstagare som uppger att hemtjänstpersonalen alltid eller oftast tar hänsyn till den äldres egna åsikter och önskemål ska öka, %.

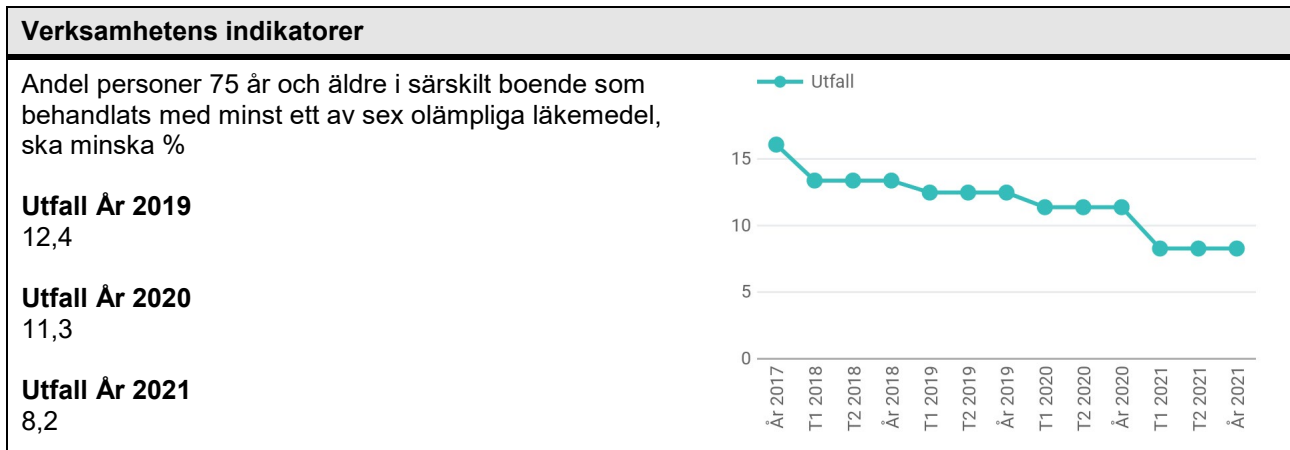
Då Socialstyrelsens årliga brukarundersökning inte genomfördes under 2021 finns inget resultat att tillgå, varpå ett antagande görs om att föregående års nivå bibehålls.

Personer som har hemtjänst ska ges möjlighet till delaktighet och inflytande gällande deras vård och omsorg och påverka hur insatser förläggs och utförs. Utbildning i social dokumentation har genomförts löpande för medarbetare under året med utgångspunkt i IBIC (individens behov i centrum) och grundas på vikten av den enskildes delaktighet av dess vård och omsorg. Utveckling av uppdraget som kontaktperson har gjorts vilket framöver kommer att ersättas med införandet av en fast omsorgskontakt. Välkomstsamtal där information om verksamheten ges på ett strukturerat och informativt sätt med enhetschef och medarbetare har skett, dock i mer begränsad form under året på grund av pandemin. Under året har verksamheten anpassat arbetssätt och organisation av insatsplaneringen vilket bland annat har inneburit att planeringen av insatserna nu sker ute i hemtjänstgrupperna. Detta har bidragit till närmare kontaktvägar och förenklat kommunikationen som förväntas bidra till bättre måluppfyllelse.

Andelen hemtjänstagare som uppger att det känns tryggt att bo hemma med stöd från hemtjänsten ska öka, %.

Då Socialstyrelsens årliga brukarundersökning inte genomfördes under 2021 finns inget resultat att tillgå, varpå ett antagande görs om att föregående års nivå bibehålls.

Vården och omsorgen ska vara samordnad och sammanhållen, vilket innebär att kommunens hemtjänst och hemsjukvård samt primär- och specialistvård ska samverka runt de mest sjuka äldre för att uppnå så god livskvalitet och trygghet som möjligt. Verksamheten har infört arbetssätt att säkra hemgången från slutenvården alternativt korttidsvistelse där målsättningen är att trygga hemgången utifrån varje persons olika individuella behov. Arbetssättet har dock inte implementerats fullt ut som tänkt och har påverkats negativt av pågående pandemi och medföljande bemanningsutmaning. Verksamheten strävar efter att den enskilde ska ges möjlighet till delaktighet och kunna påverka hur insatser förläggs och utförs. Med delaktighet i utformningen av sina insatser ökar förutsättningarna för att känna sig trygg. Utveckling av uppdraget som kontaktperson har gjorts vilket framöver kommer att ersättas med införandet av en fast omsorgskontakt.

Andel personer 75 år och äldre i särskilt boende som behandlats med minst ett av sex olämpliga läkemedel, ska minska %

Målet är uppnått, de senaste två åren har en positiv utveckling.

Dialog förs löpande i Närvårdssamverkan och Lokal arbetsgrupp äldre, då frågan om olämpliga läkemedel är en samverkansfråga mellan vårdcentraler och Vård- och äldreförvaltningen. Borås Stad redovisar regelbundet statistik om genomförda läkemedelsgenomgångar. Verksamhetens mål är att läkemedelsgenomgångar genomförs vid vård- och omsorgsboende en gång per år. Vårdcentralernas intervall för årskontroll/läkemedelsgenomgång varierar mellan 12-15 månader. Det medför att det är svårt att få jämförbara siffror vilket påverkar nämndens möjlighet till måluppfyllelse. Läkemedelsgenomgångar är en återkommande punkt vid samverkansmöten mellan vårdcentralerna och hemsjukvården i syfte att förbättra kvalitén för patienten.

Utbildningsinsatser har genomförts, framför allt Lär ut utbildningen.

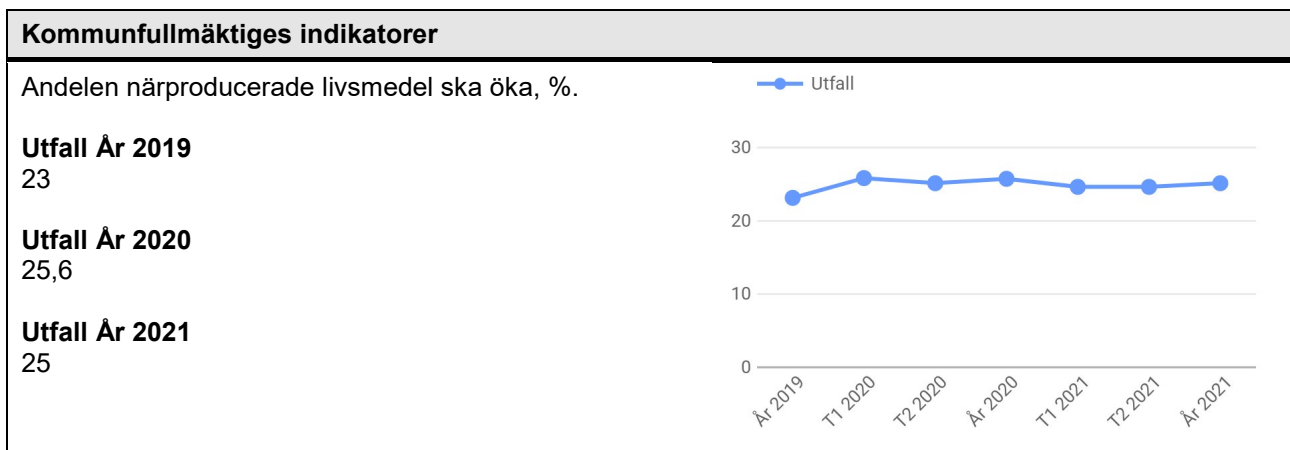
Läkemedelsprocessen pågår, där olika delar bland annat rutiner för läkemedelshantering, läkemedelsgenomgångar, kompetensfrågor och patientsäkerhet kommer att finnas med. Syftet är att kvalitetssäkra läkemedelshantering.

3.1.1 Kommunfullmäktige

Uppdrag	Status År 2021	Kommentar
Vård- och äldrenämnden ska i samverkan med Förskolenämnden pröva möjligheten att införa någon form av integrerad verksamhet för barn och äldre, till exempel på Kristineberg.	■	Under rådande pandemi har det inte varit möjligt för nämnden att i samverkan med Förskolenämnden pröva någon integrerad verksamhet eller annan samverkan mellan barn i förskolan och äldre. Med tanke på risk för smittspridning och fortsatta restriktioner/rekommendationer är det svårt att veta om och i så fall när det går att starta upp en integrerad verksamhet. I uppdraget nämns Kristineberg som ett exempel. Om det är det planerade vård- och omsorgsboendet Kristinegränd som avses så har det nya boendet inte börjat byggas än.

Uppdrag		Kommentar
Vård- och äldre nämnden ska utreda möjligheten att inrätta ett husdjursvänligt vård- och omsorgsboende.	● Genomfört	Utredningen presenterades för nämnden i maj. Nämnden gav då förvaltningen i uppdrag att undersöka möjligheten till terapihundar på vård- och omsorgsboenden. Tilläggsuppdraget redovisades för nämnden i oktober och nämnden beslutade då om att terapihundar ska upphandlas. Upphandlingen har genomförts och nämnden har nu avtal med två leverantörer.

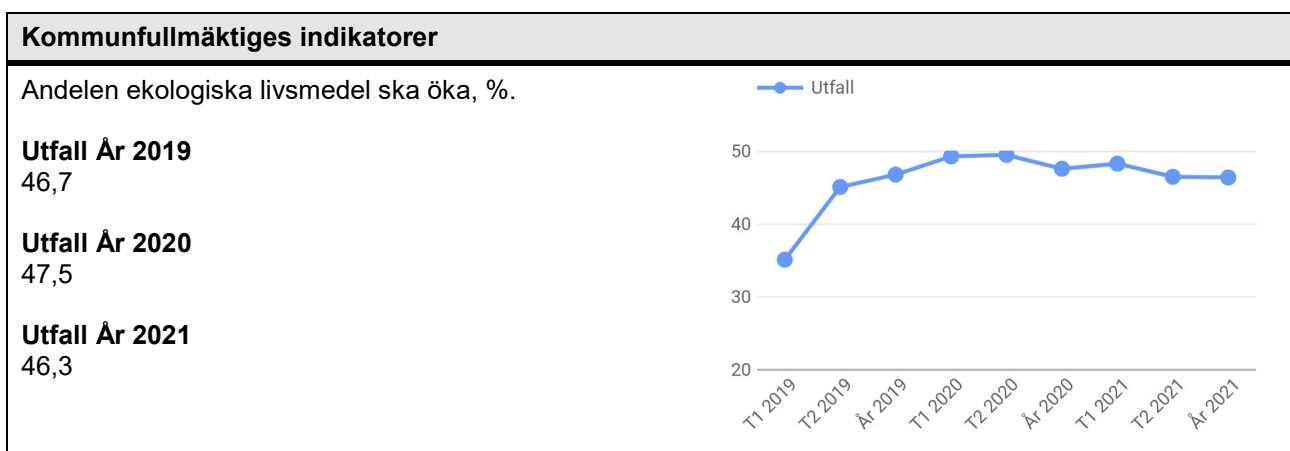
3.2 Medborgares initiativkraft gör landsbygden levande

Andelen närproducerade livsmedel ska öka, %.

Resultatet för närproducerat är i stort sett oförändrat jämfört med 2020 och därmed är inte målet uppfyllt. Då antalet närproducerade produkter är kopplat till upphandlat avtal finns svårighet att påverka resultatet nämnvärt under innevarande avtalsperiod. Distributionscentralen kan möjliggöra att fler närproducerade produkter kan komma att upphandlas under 2022/2023.

3.3 Ekologisk hållbarhet lokalt och globalt

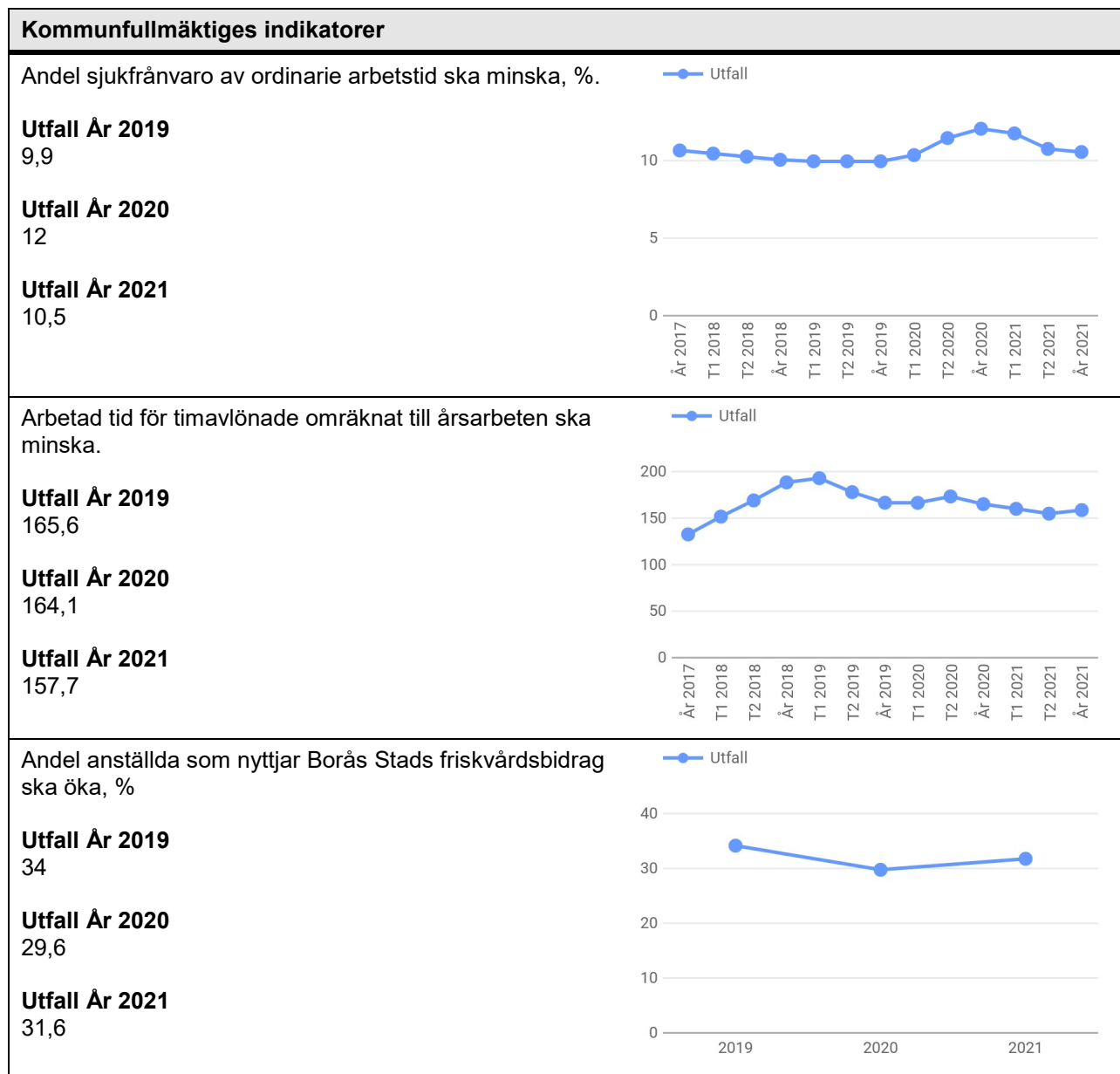

Andelen ekologiska livsmedel ska öka, %.

Andelen ekologiska inköp har minskat något jämfört med 2020 och därmed är inte målet uppfyllt. Restaurangerna har varit stängda under en stor del av året och en minskad volym generellt på grund av pandemin kan ha inverkat då det inneburit färre inköp av mejeriprodukter som utgör en stor andel av det ekologiska sortimentet.

3.4 Ekonomi och egen organisation

Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid ska minska, %.

Vård- och äldre-nämnden når delvis målet men uppvisar en fortsatt hög sjukfrånvaro jämfört med nämndens mål och med Borås Stads genomsnitt. Sjukfrånvaron för perioden är 10,5 % att jämföra med föregående års utfall som uppgick till 12,0 %. Dock är årets utfall högre än 2019 års utfall på 9,9 % ett utfall som inte är påverkat av pandemin.

Vaccinet har troligtvis hjälpt till för att få sjukfrånvaron att sjunka. Det intensifierade arbetet med basala hygienrutiner och begränsning av smittspridning har också troligen haft en positiv påverkan. Under

sommarmånaderna sjönk sjukfrånvaron och går att jämföra med ett normalår utan pandemi, under hösten bröts dock trenden med sjunkande frånvaro och december blev månaden med årets högsta sjukfrånvaro. Sjukfrånvaron påverkas fortfarande av pandemin.

Det förbyggande arbetet har fortlöpt under året ur ett långsiktigt perspektiv med olika insatser för att minska sjukfrånvaron. Screeningar av enheter inom ramen för Borås Stads övergripande projekt "Frisk organisation" har fortsatt även under pandemin och dessa har resulterat i olika åtgärdsplaner. Genomlysningarna har även lett till olika insatser såsom chefscoachning och/eller grupputvecklingsinsatser. Inom hemtjänsten har arbetet för en hållbar hälsosam schemaläggning fortsatt. Hemtjänstens administrativa stöd såsom koordinator, samordnare och planerare har under året omorganiserats och decentraliserats till enheterna för att öka delaktighet, kvalitet och effektivitet i arbetet.

Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten ska minska.

Antalet timavlönade omräknat till årsarbeten har fortsatt minska, mitt under en pågående pandemi, där restriktioner gett dåliga planeringsförutsättningar. Behovet av timavlönade har på grund av hög frånvaro bland ordinarie personal varit hög och stundvis omfattande.

Antalet utbetalda timmar har minskat något från 197 000 till 182 000 timmar, vilket även behöver beaktas i förhållandet att beläggningen på vård- och omsorgsboenden samt korttiden var låg i början av året på grund av pandemin.

Som ett led i att möta framtidens kompetens- och personalförsörjningsbehov och stödja det strategiska och långsiktiga kompetens- och personalförsörjningsarbetet inom nämnden har det under året pågått ett projekt vars uppdrag varit att öka andelen medarbetare som arbetar heltid inom VÄF, Projekt "*Från deltidsorganisation till heltidsorganisation – ett steg i taget*". Projektet har pågått under ett år och avslutades i maj 2021. Projektet bidrog till kulturförändrande insatser och riktade aktiviteter för att öka andelen heltidsanställda inom VÄF på alla organisationsnivåer. Den avslutande rapporten visade att andelen medarbetare som ansökt och beviljats partiell ledighet utifrån möjlighet till deltid sjunkit mellan åren 2020 och 2021 med ca 2 %. Minskningen gäller merparten av verksamheterna.

Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag ska öka, %

Vård- och äldrenämnden når det uppsatta målet i förhållande till 2020, men är inte uppe i 2019 års nivå. En knapp tredjedel (31,6 %) av de anställda nyttjar stadens friskvårdsbidrag. Sammanlagt har 792 medarbetare erhållit bidraget och nästan 1,1 mnkr har betalats ut. Sannolikt påverkar den pågående pandemin indikatorn. Information om friskvårdsbidraget och Borås Stads övriga förmåner tas upp på arbetsplatsträffarna en gång om året.

3.4.1 Kommunfullmäktige

Uppdrag	Status År 2021	Kommentar
	 Genomfört	Kommunstyrelsen har tillsatt en KAL-grupp för undersköterskor i samverkan med Vård- och äldrenämnden och Sociala omsorgsnämnden. Handlingsplanen är klar.

	Status År 2021	Kommentar
När Borås Stads nämndorganisation gjordes om stod valet mellan A) en gemensam kostorganisation under en nämnd, till exempel Servicenämnden eller B) en kostorganisation per nämnd. Alternativ B valdes. Kommunstyrelsen ska i samverkan med Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och Vård- och äldrenämnden utvärdera det valda alternativet. Uppdraget ska redovisas senast halvårsskiftet 2021.	● Genomfört	Uppdraget är utfört, en rapport är framtagen och överlämnad till Kommunstyrelsen.

4 Nämndens verksamhet

4.1 Resultat

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2020	Budget 2021	Bokslut 2021	Avvikelse
Statsbidrag	5 352	19 351	51 955	62 493	10 538
Avgifter och övriga intäkter	130 985	128 918	127 115	128 531	1 416
Summa intäkter	136 337	148 269	179 070	191 024	11 954
Personal	-1 092 336	-1 139 412	-1 200 255	-1 162 786	37 469
Lokaler	-48 370	-51 351	-52 825	-53 310	-485
Material och tjänster	-328 080	-322 924	-347 662	-342 551	5 111
Kapitalkostnader	-656	-366	-303	-359	-56
Summa kostnader	-1 469 442	-1 514 053	-1 601 045	-1 559 006	42 039
Buffert (endast i budget)					
Nettokostnad	-1 333 105	-1 365 784	-1 421 975	-1 367 982	53 993
Kommunbidrag	1 345 100	1 401 700	1 421 975	1 421 975	0
Resultat efter kommunbidrag	11 995	35 916	0	53 993	53 993
Godkänt ianspråktaget ackumulerat resultat					
Godkända "öronmärkta" projekt					
Resultat jfr med tillgängliga medel	11 995	35 916	0	53 993	53 993
Ackumulerat resultat	62 084	70 279	104 494	158 487	53 993

I kostnadsposten personal ingår inte enbart lönekostnader utan även kostnader för personal i form av personalvård, kompetensutveckling, arbetskläder samt inhyrd personal.

Resultatanalys

Resultatanalys mot prognos och budget

Vård- och äldreomsorgs nämnden redovisar ett resultat för året på 54,0 mnkr, att ställa i relation till senast lämnade prognos om ett överskott på 45,0 mnkr. Resultatet är en avvikelse mot budgeterad kostnadsomslutning på 3,4 % och avviker gentemot prognosen med 9,0 mnkr vilket motsvarar 0,6 %.

Det förbättrade resultatet gentemot prognosen beror främst på personalkostnader som avviker från prognosen med 6,2 mnkr samt material och tjänster som har en avvikelse mot prognos på 3,9 mnkr. I båda fallen beror avvikelsen på pågående pandemi, där planerade utbildningsinsatser inte kunnat genomföras på grund av svårigheter att lösgöra personal då bristen på vikarier varit påtaglig samt att leveranser av material till brukarmiljön försvarats då leverantörer i sin tur haft svårt att få fram produkter även det kopplat till pandemin.

Nämndens intäkter översteg budget med 12,0 mnkr. De ökade intäkterna beror till största delen på ökade statsbidrag om 10,5 mnkr. Under året har nämnden erhållit riktade statsbidrag för att digitalisera och utveckla välfärdsteknik med den äldre i fokus (1,8 mnkr), modellkommun inom samma satsning (1,5 mnkr), motverka ensamhet bland äldre (6,4 mnkr), äldreomsorgslyftet (9,0 mnkr) samt god vård och omsorg om äldre personer (38,5 mnkr). Avvikelsen gentemot budget förklaras främst av att vare sig digitaliseringsmedlen eller motverka ensamhet var budgeterade, då det vid budgettillfället var oklart om dessa bidrag kvarstod 2021. Merparten av bidragen har genererat lika stora kostnader, främst personalkostnader, som de medfört i intäkter, varpå avvikelsen av statsbidragen jämfört med både budget och prognos inte får någon resultatpåverkan medfört ökade kostnader främst i form av personalkostnader.

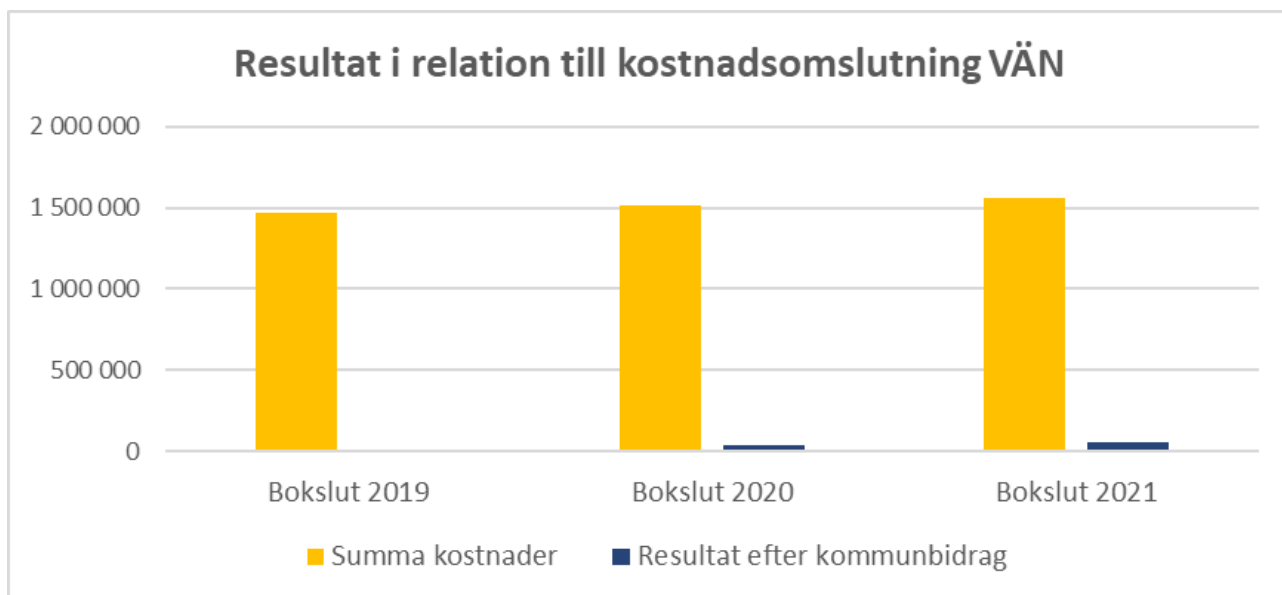
Nämnden hämtade hem hela Borås stads tilldelade medel inom Äldreomsorgslyftet, som uppgick till 36,0 mnkr, dock har nämnden inte kunnat omsätta mer än 9,0 mnkr i kostnader och återstående del 27,0 mnkr ska återbetalas till Socialstyrelsen. Medlen är balanserade och påverkar således inte nämndens resultat.

Kostnaderna för året blev 42,0 mnkr lägre än budgeterat. Avvikelseposterna återfinns främst inom personal- samt material och tjänstekostnader. Personalkostnaden avviker mot budget med 37,5 mnkr och beror på att budgeterade volymer inom samtliga områden inte genomförs, vilket innebär att den utförande verksamheten behöver anpassa kostnaderna till verksamhetens utförandevolym. Att volymerna inte når upp till budget är fortsatt kopplat till pågående pandemi, en effekt som blev påtaglig redan under 2020.

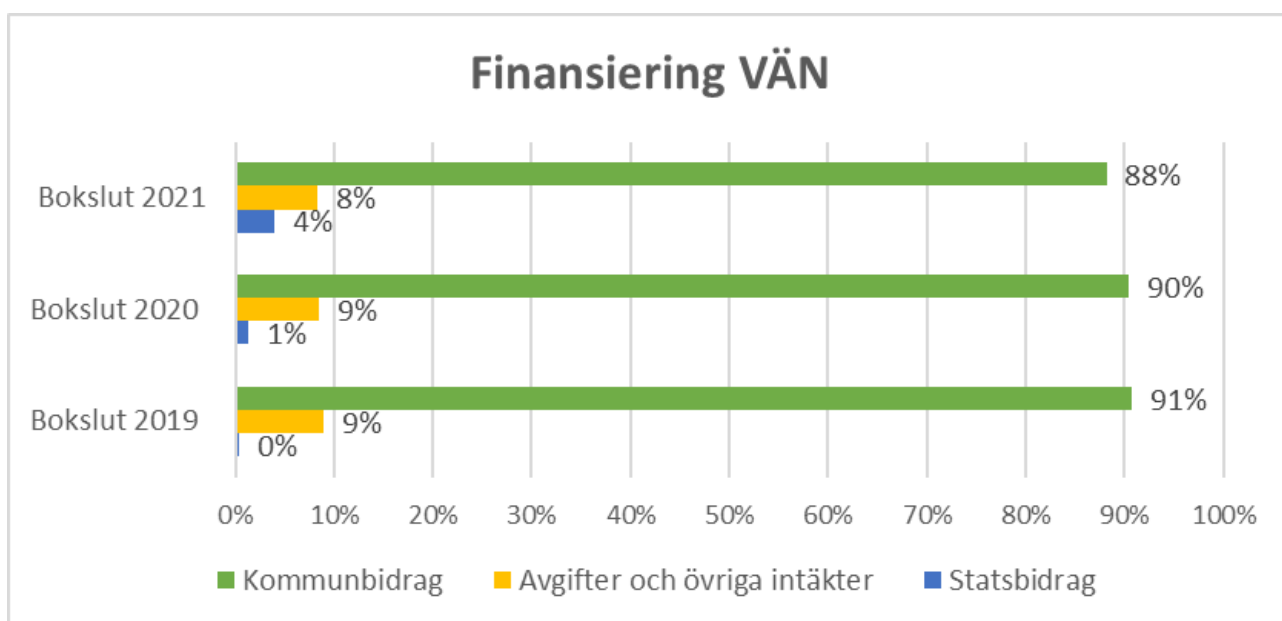
Material och tjänster har en avvikelse på 5,1 mnkr mot budget. Flera ingångna avtal har försenats, bland annat Ung omsorg, som inte fått en helårseffekt då det inte varit lämpligt att sätta ingång denna verksamhet förrän under senare del av året. Andra projekt som ännu inte kommit igång är bland annat Framtidens vårdmiljö (FVM).

Resultatanalys över tid

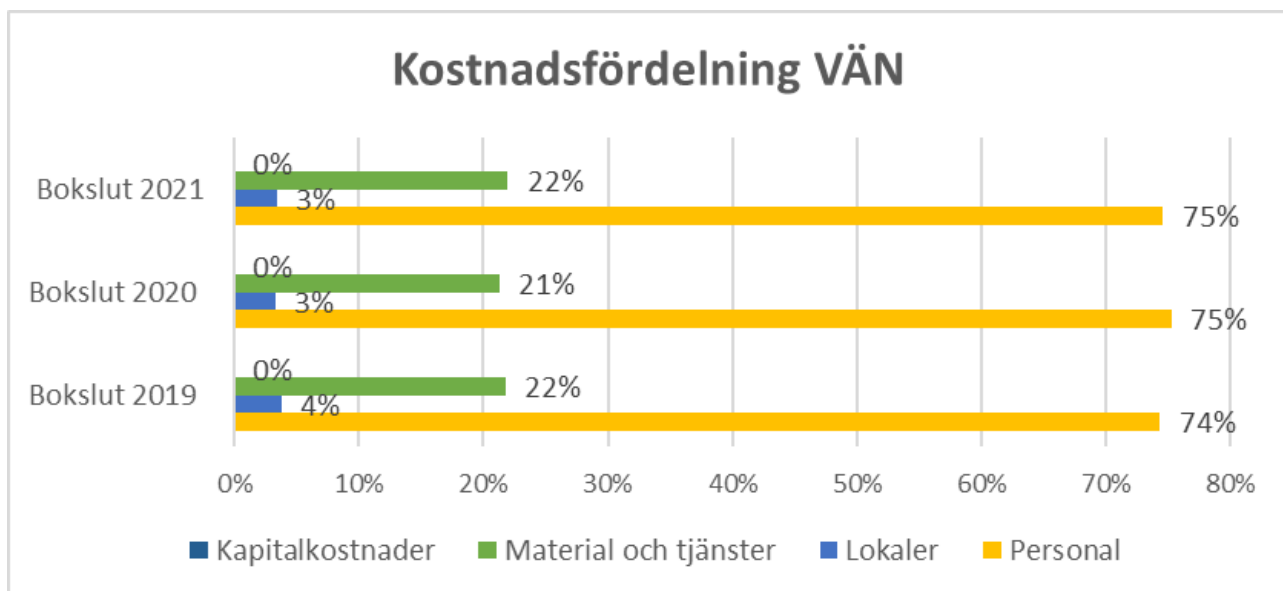
Nämnden har de senaste tre åren redovisat positiva resultat på mellan 12,0 och 54,0 mnkr, vilket motsvarar en positiv avvikelse på mellan 0,9 - 3,8 % i relation till kostnadsomslutningen. Störst avvikelse under 2019-2021 har 2021 på 3,8 % som direkt kan härledas till pandemin där all verksamhet inte kunnat genomföras eller efterfrågats i den utsträckning som ett normalt år innebär. Överskottet kopplas även mot de stora nyinrättade riktade statsbidragen som nämnden mottager, vilket även de är en effekt av pandemin.

Statsbidragens inverkan på nämndens ekonomi blir även tydlig vid analys av nämndens finansiering. Från att ha haft en stabil procentuell finansiering av verksamheten via kommunbidraget på 90 % och en marginell finansiering av statsbidrag på knappt 1 % har kommunbidragets andel minskat ner till 88 % medan statsbidragen har en markant ökning upp till 4 %. I takt med att statsbidragen ökat har även nämndens resultat ökat. Då statsbidragen är en osäker finansieringskälla blir det svårt att planera verksamheten långsiktigt eftersom få statsbidrag är beslutade över flera år. Statsbidragen är även svåra att snabbt omsätta till verksamhet, då de oftast är reglerade till vad de ska användas till, där tidsaspekten inte alltid ger utrymme för planering och omsättning till kostnader. De är heller inte anpassade till andra gällande lagar och regler, exempelvis lagen om offentlig upphandling. Nämndens största statsbidrag 2021 "God vård och omsorg" på 38,5 mnkr är dock väldigt generellt i sin omfattning och den del som inte är nyttjad under året omfattas inte heller av ett återbetalningskrav.

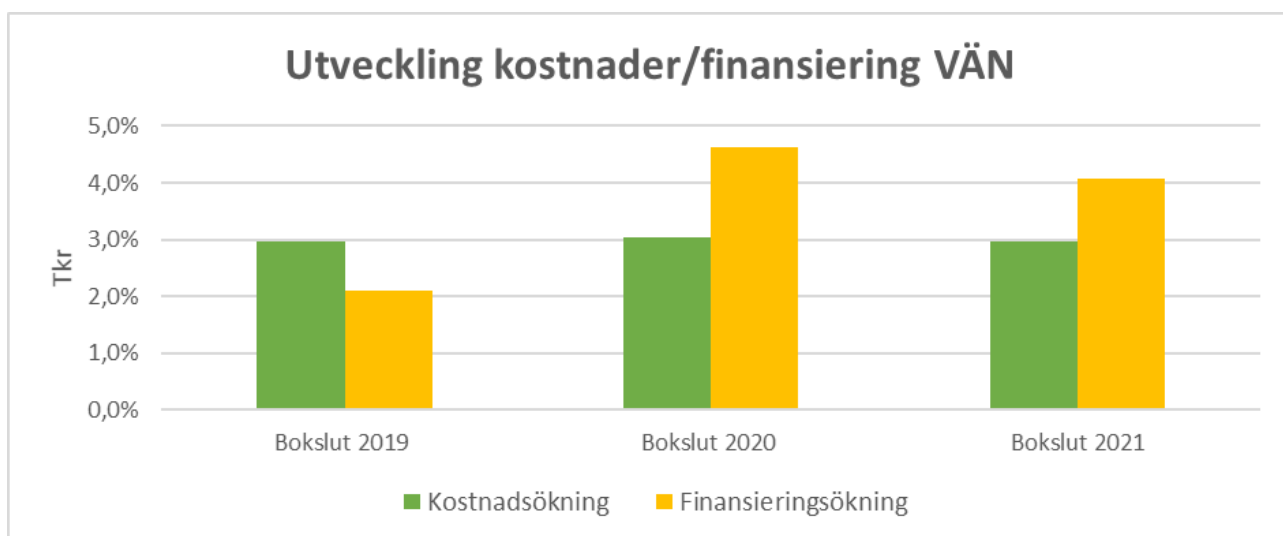
Nämndens kostnadsfördelning över åren är stabil, där personalkostnader utgör 2/3 av kostnaderna, vilket är att förvänta utifrån den typ av verksamhet som bedrivs.

Under 2019 ökade kostnaderna mer än vad finansieringen gjorde, vilket innebar att resultatet mellan 2018 och 2019 minskade. Under 2020 och 2021 har dock intäkterna ökat mer än kostnaderna vilket påverkar resultatet i positiv riktning.

En viss kostnadsökning från år till år är att förvänta och beror på den generella pris- och löneutveckling som årligen sker. Under de tre senaste åren har nämndens kostnadsökning legat stabilt runt tre procent, detta trots flera uteblivna kostnader som kan härledas till covid-19. Nämndens insatser har även efterfrågats i mindre utsträckning än tidigare år, vilket främst genererar mindre lönekostnader, men även mycket av verksamhets- och kompetensutveckling har fått stå tillbaka för att hantera pandemin samt att avtal har senarelagts vilket påverkar kostnaderna, som till exempel Ung omsorg.

Både 2020 och 2021 ökar nämndens finansiering mer än kostnaderna, 2020 förklaras ökningen främst av ökade kommunbidrag kopplat till satsningar inom nämndens verksamhetsområde (3,8 %) och av en mindre del ökade riktade statsbidrag som kopplades mot pandemin (0,8 %). 2021 utgör finansieringsökningen av omvända förhållanden. Statsbidragen står för merparten av ökningen (2,8 %) och kommunbidragens ökning utgör en mindre del (1,3 %). Då det största statsbidraget för 2021 inte omfattas av återbetalningskrav (God vård och omsorg, 38,5 mnkr) påverkar detta även direkt finansieringsökningen.

4.2 Budgetavvikelse

Verksamheternas nettokostnader

Tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2020	Budget 2021	Bokslut 2021	Avvikelse
Central administration					
Intäkter	974	3 334	2 950	4 562	1 612
Kostnader	-43 818	-48 250	-53 167	-46 356	6 811
Resultat	-42 844	-44 916	-50 217	-41 794	8 423
Politisk verksamhet					
Intäkter	0	0	0	0	0
Kostnader	-2 602	-2 182	-2 921	-2 274	647
Resultat	-2 602	-2 182	-2 921	-2 274	647
Vård och omsorg i ordinärt boende					
Intäkter	43 811	45 659	59 794	58 777	-1 017
Kostnader	-759 527	-773 530	-821 502	-714 449	107 053
Resultat	-715 716	-727 871	-761 708	-655 672	106 036
Vård och omsorg i särskilt boende					
Intäkter	65 682	73 330	85 752	98 815	13 063
Kostnader	-549 367	-571 888	-596 674	-673 312	-76 638
Resultat	-483 685	-498 558	-510 922	-574 497	-63 575
Övrig verksamhet					
Intäkter	25 869	25 945	30 574	28 870	-1 704
Kostnader	-114 127	-118 204	-126 781	-122 615	4 166
Resultat	-88 258	-92 259	-96 207	-93 745	2 462
Buffert					
Intäkter	0	0	0	0	0
Kostnader	0	0	0	0	0
Resultat	0	0	0	0	0
Totalt					
Intäkter	136 336	148 268	179 070	191 024	11 954
Kostnader	-1 469 441	-1 514 054	-1 601 045	-1 559 006	42 039
Resultat	-1 333 105	-1 365 786	-1 421 975	-1 367 982	53 993

4.3 Verksamhetsanalys

4.3.1 Central administration

Den centrala administrationen visar på ett överskott för året på 8,4 mnkr för året. Intäkterna avviker

mot budget med 1,6 mnkr och förklaras främst av ersättningar som inte varit budgeterade. Intäkten möts även av en kostnad som inte heller den är budgeterad, varpå det inte får någon resultatpåverkan. Statsbidragen påverkar även utfallet med en positiv avvikelse på 0,5 mnkr, merparten beror på en felbudgetering av verksamhetskod, där utfallet återfinns under övrig verksamhet.

På kostnadssidan avviker utfallet med 6,8 mnkr gentemot budgeten. 2,1 mnkr av dessa är hänförbara till den tidigare nämnda felbudgetering av verksamhetskod, där utfallet återfinns under övrig verksamhet. Övriga avvikelser förklaras av avsatta medel för Framtidens vårdmiljö (FVM) 1,3 mnkr samt kompetensutveckling och lägre kostnader på grund av vakanser och sjukfrånvaro 4,8 mnkr.

SKR har en pågående överenskommelse med regeringen för perioden 2020-2022 gällande "Teknik, kvalitet och effektivitet med den äldre i fokus" som syftar till att ge kommunerna bättre förutsättningar att utveckla sin verksamhet genom digitalisering inom äldreomsorgen. Borås Stad är även utsedd som en av tio modellkommuner i överenskommelsen, vars syfte är att Staden tillsammans med SKR ska dela med sig av erfarenheter till övriga kommuner och fortsätta den digitala utvecklingen med att ge seniorer ett digitalt innanförskap. Projektet finansieras av statsbidrag och har möjliggjort att anställa ytterligare en verksamhetsutvecklare och en halvtid kommunikatör för att genomföra uppdraget på bästa möjliga sätt.

4.3.2 Politisk verksamhet

Den politiska verksamheten redovisar ett överskott på 0,6 mnkr. Överskottet kan direkt kopplas mot covid-19 och hur pandemin påverkar verksamheten. Nämnden har inte kunnat genomföra studiebesök och utvecklingsarbete på önskvärdt sätt med hänvisning till utfärdade rekommendationer, vilket resulterar i ett överskott på såväl personal- som material och tjänstekostnader.

Vård- och äldrenämnden har under året haft elva nämndmöten. Med anledning av pandemin har mötena varit stängda för allmänheten och genomförts digitalt under större delen av året. Nämndens oktober- samt novembermöte hölls fysiskt för att åter i december genomföras digitalt.

Under hösten påbörjade nämnden ett ettårigt test med webbsända sammanträden vilket ska möjliggöra för allmänheten att ta del av mötena på ett breddat sätt, webbsändningen förutsätter dock att mötena genomförs fysiskt av nämndens ledamöter. Novembermötet var det första mötet som sändes via webben, men med tanke på den ökade smittspridningen i slutet av året där decembermötet återigen hölls digitalt behövde projektet med webbsändning pausas.

4.3.3 Vård och omsorg i ordinärt boende

Verksamheten innefattar såväl beställandet som utförandet av insatser inom hemtjänst, korttidsvård, dagverksamhet och bostadsanpassning. Verksamheten är nämndens största och utgör nära hälften av uppdraget.

Verksamheten genererar ett överskott på 106,0 mnkr. Den stora avvikelsen beror på att merparten av hälso- och sjukvården budgeterat och tidigare redovisat sina kostnader nästintill fullt ut mot ordinärt boende. Utfallet för 2021 är justerat så att den del av verksamheten som ska bäras av särskilt boende är redovisat inom den verksamhetsgrenen. Denna justering har påverkat avvikelsen mot budget inom det ordinära boendet med 66,9 mnkr och påverkar främst kostnadssidan. Hanteringen är även orsaken till att nettokostnaden för ordinärt boende minskar med 72,2 mnkr (10 %) jämfört med 2020. Justeringen kommer påverka den externt redovisade kostnaden för nämndens och således Stadens kostnader för ordinärt boende, främst inom hemtjänsten, dock kommer kostnaden att bli mer rättvisande och ge en mer korrekt kostnadsbild.

Intäkterna har en mindre avvikelse gentemot budget på -1,0 mnkr. Statsbidragen avviker med ett underskott på 4,0 mnkr medans övriga intäkter, främst i form av försäljning av verksamhet överstiger

budget med 2,9 mnkr. Att statsbidragen avviker mot budget förklaras till stor del av att antalet brukare vars kostnader går att återsöka via migrationsverket kraftigt minskat, samt att uppskattad fördelning av bidragen till olika verksamheter gett en annan fördelning i verkligheten. Anledningen att intäkterna för försäljning av verksamhet avviker beror på att intäkterna från Sociala omsorgsnämnden gällande utförd hemtjänst till fullo inte budgeterats.

Kostnaderna är 107 mnkr lägre än budget fördelat på personalkostnader 75,8 mnkr, material och tjänstekostnader 29,5 mnkr och lokaler med 1,8 mnkr. Exkluderas Hälso- och sjukvårdsverksamheten som på grund av sin felbudgetering påverkar avvikelserna markant uppgår avvikelsen för personalkostnaderna till ett överskott på 21,3 mnkr, för material och tjänster ett överskott på 18,2 mnkr och en mindre negativ avvikelse på lokaler på 0,6 mnkr, ett totalt överskott på 39 mnkr.

Ett överskott på kostnadssidan var att vänta, även utan Hälso- och sjukvårdens påverkan. Avvikelsen kan direkt kopplas till mindre efterfrågan av insatser, främst inom hemtjänsten, dvs mindre insatser än budgeterat har utförts. Orsaken till minskade insatser kopplas till pandemin, där minskade insatser redan syntes under föregående år. Även om insatserna ökat under årets senare del når de inte upp i budgeterad volym sett till helheten på året. Totalt återfinns ett överskott för beslutade insatser inom verksamheten som uppgår till 47,1 mnkr.

Nämndens interna resursfördelningsmodell fördelar resurser till verkställande enheter utifrån utförda insatser. Ett överskott är därmed att förvänta när utförda volymer inte når upp till de budgeterade. Samtliga volymer inom ordinärt boende har sedan sommaren stigit och förväntas under nästkommande år landa in på mer normala nivåer, som rådde innan pandemins utbrott.

Hemtjänst

Trots att antalet 75-84 åringar ökar i Borås, minskar antalet brukare sakta över tid, 2017 fanns cirka 2 000 brukare per månad för att i slutet av 2021 uppgå till knapp 1 800 stycken. Det totala antalet unika brukare per år ligger dock relativt konstant på 2 900. En förklaring att antalet brukare inte ökar över tid trots en åldrande befolkning kan vara att äldre idag är friskare samt att nämndens förebyggande arbete ger effekt. Budgeterad volym innevarande år avseende hemtjänst uppgick till 645 000 timmar varav lite över 569 000 timmar utförts (88 %)

Under året har det funnits sex aktiva LOV-företag som bedriver hemtjänst, varav tre finns kvar vid årsskiftet 2021/2022. Sedan 2019 är det tillståndspliktigt att bedriva hemtjänst, vilket företagen ansöker om hos Inspektionen för vård och omsorg. De kvarvarande tre LOV-företagen har detta tillstånd beviljat medans övriga tre fått avslag och således behövt avveckla sin verksamhet under året.

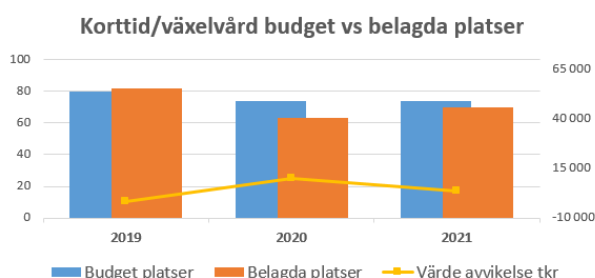
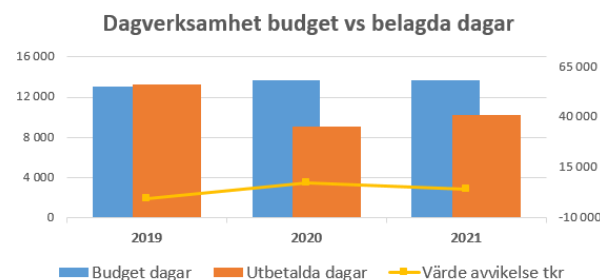
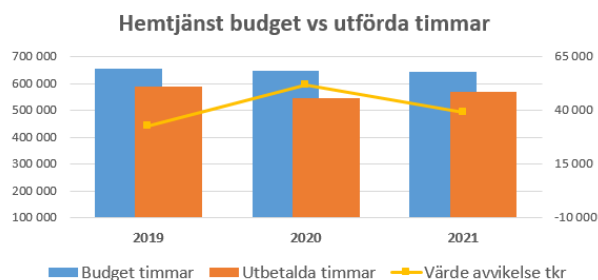
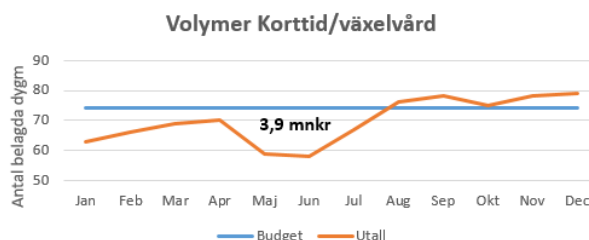
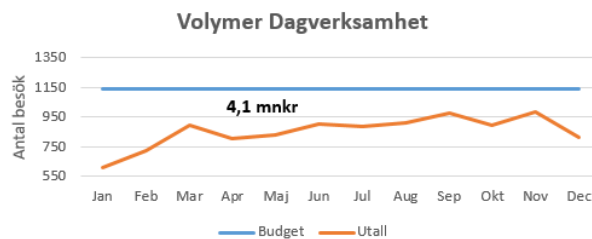
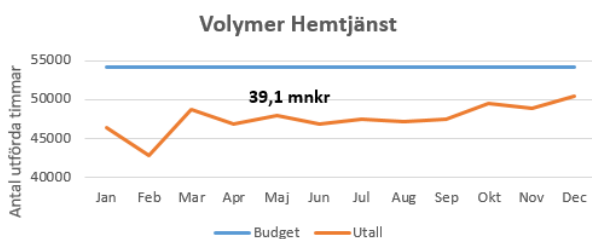
Dagverksamhet

Av budgeterade 13 700 besök inom dagverksamheten har lite över 10 000 stycken genomförts (75 %), såväl verksamheten som volymen har en tydlig påverkan av pandemin. Färre besökare går att härleda till en allmän rädsla för att bli smittad vid deltagande i verksamhet samt att brukare själva vid vissa perioder varit smittade och därav inte kunnat delta.

Den demografiska utvecklingen visar på ökat antal äldre i befolkningen och nämndens framtagna behovsprognos visar också på att antalet platser på dagverksamhet framöver behöver utökas. För att utreda hur denna utökning skulle kunna gå till har en utredning inletts.

Korttid/växelvård

Av nämndens 82 tillgängliga platser budgeterades en beläggning på totalt 74 stycken, och den faktiska beläggningen uppgår till 71 stycken där korttiden utgjort 63 och växelvården 8 platser. Det höga trycket på inflyttning på ett vård- och omsorgsboende som uppstått sedan sommaren har fått effekter på nämndens korttids- och växelvård. Sedan augusti månad är denna verksamhet fullbelagd, då många brukare på korttiden inväntar att få sitt beslut avseende vård- och omsorgsboende verkställt. Då behovet av korttid varit högt hela hösten har åtgärder genomförts för att utöka antalet platser. Dels har beslut om dubbelbeläggning på tre av rummen på en somatisk enhet tagits samt att fyra korttidsplatser från Ulricehamns kommun köpts under december månad, placeringar som fortlöper i januari månad med möjlighet till ytterligare förlängning.

Under året har hälso- och sjukvården genomfört tre vaccinationsomgångar mot covid-19 inom hemtjänsten, korttidsvården samt på dagverksamheten för demens, dessutom har vaccinationer genomförts löpande till patienter som av någon anledning inte har kunnat vaccineras i de tidigare omgångarna. Genomförandet av vaccinationerna har varit ansträngande för verksamheten då den samtidigt har flertalet vakanta tjänster inom såväl hemtjänst som på korttidsenheterna. Rekryteringen av sjuksköterskor är fortsatt svår och det finns ett fåtal luckor i ordinarie bemanning. Verksamhetens bemanningspool samt inhyrd personal från externa bemanningsföretag har säkerställt att patienternas behov har tillgodosetts.

4.3.4 Vård och omsorg i särskilt boende

Verksamheten genererar ett underskott på 63,6 mnkr för året gentemot budget. Den stora avvikelsen beror på att merparten av hälso- och sjukvården budgeterat och tidigare redovisat sina kostnader nästintill fullt ut mot ordinärt boende. Utfallet för 2021 är justerat så att den del av verksamheten som ska bäras av särskilt boende är redovisat inom verksamhetsgrenen. Denna justering har påverkat avvikelsen mot budget med 66,9 mnkr och påverkar främst kostnadssidan. Hanteringen är även orsaken till att nettokostnaden för särskilt boende ökar med 76 mnkr (15 %) jämfört med 2020. Justeringen kommer påverka den externt redovisade kostnaden för nämndens och således stadens kostnader per vård- och omsorgsplats inom särskilt boende, dock kommer kostnaden att bli mer rättvisande och ge en mer korrekt kostnadsbild över verksamheten.

Intäkterna ligger 13,1 mnkr över budget och förklaras främst av statsbidrag, som avviker mot budget med 10,4 mnkr. Ett stort statsbidrag som fullt ut nyttjats av särskilt boende, budgeterades inte, då det vid budgettillfället var osäkert. Bidraget har fullt ut mötts av lika stora kostnader varpå en resultatpåverkan uteblir.

Kostnaderna överstiger budget med 76,6 mnkr fördelat på personalkostnader 48 mnkr, material och tjänstekostnader 25,7 mnkr och lokaler med 2,9 mnkr. Exkluderas Hälso- och sjukvårdsverksamheten som på grund av sin felbudgetering påverkar avvikelsena ordentligt uppgår avvikelsen för personalkostnaderna till ett överskott på 6,5 mnkr, för material och tjänster ett underskott på 14,4 mnkr och en mindre negativ avvikelse på lokaler på 0,5 mnkr, ett totalt underskott på 8,5 mnkr. Ett underskott på kostnadssidan var att vänta, dels på grund av de tidigare nämnda icke budgeterade statsbidragen som finansierat kostnader samt att nämnden sett över brukarmiljön och strävat efter att likställa boendemiljön inom de olika boende, som uppstått genom tidigare organisationsstruktur. Arbetet har resulterat i takliftrar, komplett och kvalitetssäkrad grundutrustning såsom sängar och madrasser samt att trivsel förbättrats då möblemang anpassat för en bättre boendemiljö köpts in. Även demenshjälpmedel för att möjliggöra kvalitet och stimulans för dementa brukare är inköpt. Finansiering har skett av verksamhet inom nämnden som inte kunnat verkställas under året.

Nämndens interna resursfördelningsmodell fördelar resurser till verkställande enheter utifrån utförda insatser som på vård- och omsorgsboende är direkt kopplat till beläggningen. När beläggningen understiger budget behöver verksamheten anpassa sina kostnader och ett överskott är att vänta, och tvärtom. Under 2021 har beläggningen varit lägre än budget, 834 belagda platser gentemot budgeterade 848, vilket förklarar överskottet på personalkostnaderna. Under 2021 har det hanterats ungefär lika många ansökningar om plats på vård- och omsorgsboende jämfört med 2020. Totalt uppgår den obelagda volymen till 8,3 mnkr för året.

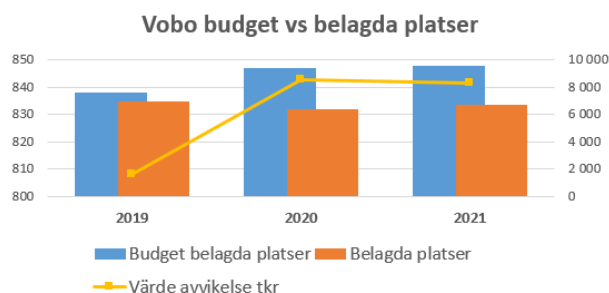
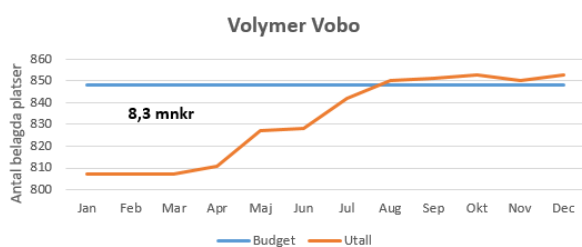
Från att inlett året med en låg beläggning som varit kopplad till pandemin ersattes beläggningen under sommaren och hösten av en hög efterfrågan på insatser inom Vård och omsorgsboende. Denna förskjutning har medfört att verksamheten behövt att ställa om och korta processen för in- och utflyttning för en högre effektivitet och för att bättre kunna möta medborgarnas behov. För att effektivisera in och utflytt pågår ett samarbete med Lokalförsörjningsförvaltningen och Servicekontoret där målbilden är att alla brukare erbjuds ett hyreskontrakt med 10 dagars uppsägning samt att lägenheten slutstädas mot en kostnad som faktureras vid utflytt.

Utöver placering på Stadens egna boenden har två platser köpts externt varav en kvarstår vid ingången av 2022.

Under 2019 var beläggningen mycket nära den budgeterade och ett mindre överskott genererades i fördelningsmodellen medans det under både 2020 och 2021 uppstått en noterbar avvikelse mellan budgeterade insatser gentemot utförda. Den ökade avvikelsen beror i sin helhet på covid-19 och att det under 2020 fram till sommaren 2021 varit svårare att fylla tomma platser på vård- och omsorgsboenden. Trenden är sedan augusti bruten och nämnden förväntar sig att 2022 uppvisar en mindre avvikelse mot budgeten.

Nämnden har under slutet av året inte kunnat lämna erbjudande om placering inom den lagstadgade

tidsfristen på tre månader till några brukare. Företeelsen är för nämnden ny och innebär att skyldigheten att erbjuda en placering inom tre månader inte fullföljts. Den senaste rapporteringen till IVO som nämnden gjorde efter kvartal 3 visade på att det fanns 29 ej verkställda beslut på vård- och omsorgsboende varav 17 av dessa inte hade anvisats plats alls.

Satsningen från 2020, där personal anställts med särskilt aktivitetsansvar har för året permanentats. Syftet är att öka det meningsfulla innehållet under dagen för de boende. Effekten är påtaglig och har medfört nöjdare boende som upplevs gladare. Det har bidragit till ökad gemenskap, möjlighet till mer utvistelse och hälsoeffekter såsom exempelvis bättre aptit och nattsömn.

Halvårsresultat från kvalitetsregister Senior Alert med riskbedömningar och åtgärdskontroll visar övergripande förbättrade resultat och positiva trender. De enheter som redovisar ett välfungerande samarbete med Hälso-sjukvårdsorganisationen och som har god struktur och rutin för samarbete har goda resultat. Det ansvarstagande teamet där alla deltagare har en tydlig roll och tydliga arbetsuppgifter är en nyckel för det goda resultatet.

Arbetet med Social dokumentation har fortsatt enligt plan under hösten och utvecklingsdagar har genomförts med temat Social dokumentation som fokusområde. Ett utvecklingsområde som flera enheter förbättrat under året är kontaktpersonens roll och ansvar, då det är en nyckelfunktion för att förbättra trygghet, individanpassning, delaktighet och respekt för privatliv och personlig integritet för den boende.

Under året har alla boende på vård- och omsorgsboende erbjudits tre vaccindoser mot covid-19 och under hösten kunde verksamheten bedrivas utan några större utbrott av covid-19.

Hälso- och sjukvårdsorganisationen har ett ansträngt och utmanande bemanningsläge avseende sjuksköterskor. Det har varit svårt att rekrytera till vakanta tjänster och det finns fortfarande ett fåtal vakanser. Verksamhetens bemanningspool samt inhyrd personal från externa bemanningsföretag har säkerställt att patienternas behov har tillgodosetts. Vaccinationerna mot covid-19 har utförts av ordinarie personal och således påverkat en redan ansträngd personalsituation.

4.3.5 Övrig verksamhet

Nämndens övriga verksamhet som består av kost- och vaktmästeriorganisation, förebyggande verksamhet samt välfärdsteknik och IT genererar ett överskott för året på 2,5 mnkr.

Intäkterna avviker från budget med 1,7 mnkr och beror främst på stängda restauranger kopplat till pandemin. Restaurangerna fick under 2020 stänga som en direkt konsekvens av pandemin och öppnade åter upp först i september innevarande år för externa besökare.

Kostnadssidan har ett överskott vid årets slut som uppgår till 4,2 mnkr. På personalkostnaderna uppgår överskottet till 2,4 mnkr och beror på även det på att restaurangerna varit stängda en stor del av året.

Verksamheterna har arbetat för att ställa om sin verksamhet till rådande omständigheter och minskat uppdrag och lyckats anpassa personalkostnaderna. Lokalkostnaderna avviker mot budget 2,1 mnkr och beror på att medel för den avsatta tvätterilokalen ännu inte kommit i bruk. Ett överskott var därmed att vänta.

Kost- och vaktmästeriverksamhet

I september öppnade återigen restaurangerna upp för externa besökare efter att ha varit stängda i pandemins spår. Nämnden förväntade sig en återgång till samma antal gäster som innan stängningen, något som visade sig vara ett felantagande.

Från oktober månad levereras den kylda maten till brukare från en ny leverantör, som levererar såväl varuinköp samt färdiga måltider till brukarna. Implementering har fungerat väl och produktionen av specialkost för de få brukare som omfattas av det omhändertaras inom den egna verksamheten. Det pågående arbetet med att öka måltidskvaliteten för brukare inom Vård- och omsorgsboende och korttid fortlöper och arbetet inkluderar nu även brukare inom hemtjänsten.

Nämnden gav 2019 Lokalförsörjningsnämnden i uppdrag att hitta en lämplig lokal för en central tvättstuga. Uppdraget drogs tillbaka av nämnden i augusti, då ett nytt beslut som innebär att del av tvättvolymen ska upphandlas och resterande del ska fortsätta hanteras inom nämndens verksamhet. Förvaltningen arbetar tillsammans med Lokalförsörjningsförvaltningen för att lösa ersättningslokal för nuvarande tvätterier på Klintesväng (Sjöbo) utifrån de arbetsmiljöbrister som föreligger.

Förebyggande verksamhet

Nämnden har identifierat välfärdsteknik som en framgångsfaktor för att möta framtida utmaningar inom äldreomsorgen. Ett ökat teknikanvändande hos äldre samt bättre användande av välfärdsteknik ger även möjlighet till ett självständigare liv och att inträdet till äldreomsorgen troligtvis kan skjutas framåt för individen. Seniorer har möjligheten att få digitalt stöd via förenklat beslutsfattande, med syfte att få senioren att känna sig trygg med tekniken och därmed bättre kunna ta del av insatser baserat på välfärdsteknik. Via nämndens seniorhälsokonsulenter får senioren hjälp med digitalt stöd. Seniorhälsokonsulent IT är nu på plats med ett uppdrag att hjälpa seniorer med tekniken och med tekniska lösningar i deras hem samt vara behjälplig i projektet kring utlåning av surfplattor.

Som tidigare nämnts har nämnden beslutat med stöd av lag om vissa kommunala befogenheter kostnadsfritt låna ut surfplattor till seniorer som är 75 år och äldre. Ett pilotprojekt startade under maj månad där cirka 100 surfplattor lånades ut. Från 1 september gick projektet över i ordinarie verksamhet och under året har cirka 350 surfplattor lånats ut. Finansiering sker via tidigare utbetalda och fonderade statsbidrag.

Nya digitala arbetssätt och aktiviteter har provats under pandemin då man inte kunnat ha fysiska möten i samma utsträckning som vanligt och de mobila mötesplatserna i form av bussar har lockat många nya besökare. Digitala aktiviteter har också ordnats såsom digital gympa och fredagsfika. Mötesplatserna kunder åter öppnas för fysiska besök den 1 september.

I augusti tillsattes en anhörigkonsulent vars uppdrag i första hand är att arbeta gentemot anhöriga under 18 år. Tjänsten är tillsatt för att leva upp till nämndens utökade uppdrag att även inkludera ansvar för icke biståndsbedömt anhörigstöd avseende barn- och unga under 18 år.

4.3.6 Buffert

Nämnden avsatte i 2021 års budget 1 % av kommunbidraget till en buffert för oförutsedda kostnader enligt gällande reglemente. Då nämnden under 2021 inte hade några oförutsedda kostnader att vänta beslutades på septembermötet att fördela ut medlen till verksamheterna för satsningar på medarbetarnas arbetsmiljö, utökning av så kallade aktivitetssamordnare samt en tilldelning av medel per boende på vård- och omsorgsboenden för en julaktivitet.

Arbetslivsnämnden ska samordna stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Vård- och äldrenämnden ska vara behjälplig och delta i detta arbete.

Vård- och äldreförvaltningen har en arbetsgrupp för arbetet med våld i nära relation. I den finns representanter från de olika verksamheterna. Myndighets två representanter i arbetsgruppen har uppdraget att ha egen fördjupad kompetens inom området. De är också kontaktpersoner/kompetensstödare som utbildar och ger stöd till kollegor som möter brukare som befinner sig i en utsatt situation. Myndighets kontaktpersoner/kompetensstödare ingår i Arbetslivsnämndens nätverk.

Vård- och äldrenämnden ska arbeta för att fler trygghetsboenden ska byggas i kommunen.

Vård- och äldrenämnden har genomfört en översyn av regler kring trygghetsbostäder, men ser i dagsläget inget behov av att förändra reglerna. Förvaltningen bjuder regelbundet in bostadsbolagen till samverkansmöten om förutsättningarna för att fler trygghetsbostäder ska byggas.

Anställda i upphandlade verksamheter ska ha arbetsvillkor jämförbara med anställda i Borås Stad.

Nämnden har genomfört en förnyad upphandling av vård- och omsorgsboendena Kapplandsgatan 8 och Kvibergsgatan 17 då avtalen löper ut under 2022 och 2023. Nämnden har i den förnyade upphandlingen ställt krav på att all tillsvidareanställd personal ska erbjudas anställning på heltid.

4.5 Jämställdhetsperspektivet

Vård- och äldrenämndens uppdrag är att ge förutsättningar för likvärdigt stöd och service till stadens invånare oavsett kön, sexuell läggning eller ekonomisk ställning. Nämnden tar inte hänsyn till dessa faktorer vid fördelning av budget mellan verksamheter. Frågor om likvärdig vård, jämlikhet och jämställdhet hålls hela tiden aktuell ute i verksamheten, bland annat genom kontinuerligt värdegrundsarbete.

Nämndens verksamheter använder könsuppdelad statistik för analyser utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Könsuppdelad statistik används i sammanställningar om biståndsbedömda och utförda insatser mm. Statistiken visar att fler kvinnor än män (även procentuellt sett) erhåller hemtjänst och får beslut om vård- och omsorgsboende. Det kan till viss del förklaras med att kvinnor lever längre än män. När en kvinna eller man erhåller hemtjänst får de dock lika många timmar i genomsnitt per person.

Även i sammanställning av statistik och i analys av resultat från brukarundersökningar, Öppna jämförelser och kvalitetsregister används könsuppdelad statistik. I brukarundersökningarna är kvinnor och män sammantaget lika nöjda med sitt vård- och omsorgsboende respektive sin hemtjänst. Men vid analys av enskilda frågor finns skillnader.

Under 2019 togs rutin vid våld i nära relation fram. Rutinen beskriver vad våld i nära relation är, vilket ansvar förvaltningen har, vilket stöd som kan ges samt hur chefer och medarbetare bör agera. Rutinen om kontaktvägar för samverkan med Arbetslivsnämndens Relationsvårdsenhet har reviderats 2021. Alla enhetschefer har informerats om rutinerna. På grund av pandemin har kompetensutvecklingsinsatser för olika personalkategorier fått skjutas fram.

5 Konsekvenser av coronaviruset

Hanteringen av pandemin har haft fortsatt stort fokus under året. Vård- och äldrenämnden har arbetat för att förhindra smittspridning i nämndens verksamheter och bland seniorer i stort samt att säkra en säker arbetsmiljö för medarbetarna. Under året har också vaccinationer varit en stor del av nämndens hantering av pandemin, vilket krävt samverkan med regionen och mycket planering av hälso- och

sjukvårdsverksamheten. Förvaltningen har genomfört screening och smittspårning vid konstaterad smitta i enlighet med de rutiner regionens smittskyddsmyndighet tagit fram.

Tillgången till material och skyddsutrustning har varit god och samverkan med Servicenämnden har fungerat väl. Nämnden har fortsatt erbjuda egentester till medarbetare och samverkan med Tekniska nämnden gällande transporter av testerna har fungerat väl.

Nämnden har haft uppföljningar med privata utförare och säkrat samverkan mellan dessa och kommunen.

Under hösten kunde verksamheter som varit stängda öppna upp igen. De förändrade arbetssätt som Mötesplatserna tog fram under 2020 för att kunna möta seniorer digitalt har fortsatt och kommer leva kvar även efter pandemin.

Bedömningen är att personalförsörjningen under 2021 varit under kontroll, men att den periodvis varit mycket ansträngd på vissa enheter. Det är tydligt att korttidsfrånvaron ökar när smittspridningen i samhället i stort är större, vilket blev särskilt tydligt under senare delen av året då smittspridningen återigen tog fart. Inför sommaren 2020 fanns ett ökat intresse för att arbeta som vikarie i nämndens verksamheter. Samma intresse kunde inte ses inför sommaren 2021, utan rekryteringsläget liknande då tidigare år.

Nämnden har utvärderat hur nämnden klarat uppdraget och uppfyllt sina skyldigheter i förhållande till boråsaren under pandemin. För att få en objektiv bild har en extern utvärderare upphandlats. Utvärderaren har genomfört intervjuer samt tagit del av handlingar och statistik. Utvärderingsrapporten visar att nämnden och förvaltningen utifrån rådande omständigheter och trots de stora utmaningarna, på ett bra sätt har upprätthållit verksamheter och insatser för de äldre under pandemin.

De långsiktiga konsekvenserna av pandemin är svåra att bedöma. Uppskjutna vårdinsatser kommer sannolikt att påverka behov av insatser från kommunernas socialtjänst och hälso- och sjukvård. Den psykiska ohälsan hos äldre kan öka och aktivitetsförmågan minska till följd av den isolering som äldre lever i under pandemin.

En tidig effekt av pandemin som syntes var att flödena mellan insatser fördröjdes, vilket främst märktes på vård- och omsorgsboendenas beläggning. Dessa brukare var inte så benägna att verkställa sitt boendebeslut under 2020 fram till våren 2021, dock ändras detta under sommaren/hösten 2021 då inflyttningen och därmed verkställandet av boendebeslutet tog rejäl fart. Sedan hösten ligger beläggningen på boendena över budgetnivån och nämnden har dessutom flera beslut som inte kunnat verkställas. Inflyttningskön påverkar även nämndens korttidsboenden, som är full- och överbelagda sedan i höstas.

Pandemin har påverkat nämndens ekonomi, i form av uteblivna insatser i början av året, men även intäkter främst i form av egenvårdsavgifter. Totalt har den ekonomiska konsekvensen för nämnden avseende pandemin genererat ett överskott på 19,8 mnkr. En effekt som inte förväntas kvarstå kommande år.

Verksamhet / Händelse	Uppskattad ekonomisk konsekvens 2021, tkr
Minskad efterfrågan insats ordinärt boende	14 000
Minskad efterfrågan insats särskilt boende	7 000
Minskade intäkter försäljning måltider, egenavgifter etc	-2 500
Statsbidrag, utbetalt 2021, avser 2020	1 300
Summa	19 800

6 Verksamhetsmätt

6.1 Äldreomsorg

6.1.1 Insatser i ordinärt boende

6.1.1.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2019	Årsutfall 2020	Budget 2021	Årsutfall 2021
Antal brukare med hemtjänst, väf	3 149	3 042	3 230	3 055
Tid som utförs i egen regi hos brukare, timmar väf	487 444	482 003	533 000	489 190
Tid som utförs av privat utförare hos brukare enligt hemtjänstvalet, timmar väf	100 675	63 390	112 000	80 185
Antal utförda hemtjänsttimmar hos brukare, väf	588 119	545 393	645 000	569 375
Brukartid, %	57	58	65	58
Kostnad per hemtjänsttimme	628	640	577	621

6.1.2 Vård- och omsorgsboende

6.1.2.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2019	Årsutfall 2020	Budget 2021	Årsutfall 2021
Totalt antal platser	871	871	871	866
Antal platser i egen regi	716	716	716	711
Antal entreprenadplatser	155	155	155	155
Antal belagda platser på vård- och omsorgsboende	835	832	848	834
Andel belagda platser av totalt antal platser, %	95,9	95,5	97	96,3

6.1.3 Korttidsvård

6.1.3.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmått	Årsutfall 2019	Årsutfall 2020	Budget 2021	Årsutfall 2021
Antal korttidsplatser	67	67	67	67
Antal belagda korttidsplatser	68	57	62	63
Andel belagda korttidsplatser av totalt antal korttidsplatser, %	100,4	85	92,5	94
Antal växelvårdsplatser	15	15	15	15
Antal belagda växelvårdsplatser	14	6	12	8
Andel belagda växelvårdsplatser av totalt antal växelvårdsplatser, %	84,4	40	80	53,3

6.1.4 Hälso- och sjukvård

6.1.4.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmått	Årsutfall 2019	Årsutfall 2020	Budget 2021	Årsutfall 2021
Pågående HSL åtaganden	2 438	2 379	2 500	2 420

6.1.5 Förebyggande

6.1.5.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmått	Årsutfall 2019	Årsutfall 2020	Budget 2021	Årsutfall 2021
Totalt antal belagda dagar på biståndsbedömd dagverksamhet	13 219	9 033	13 700	10 263

7 Investeringar

7.1 Investeringar som löper över flera år

Tkr	Godkänd utgift	Total budget 2021	Utgift 2021	Avvik.	Omdisp	Prognos	Status
Trygghetslarm-/hubb och välfärdsteknik	16 700	16 700	0	16 700	0	0	3
Summa	16 700	16 700	0	16 700	0	0	

Förklaring projektstatus

0: Ej påbörjat projekt

1: Förstudie

2: Pågår

3: Klart för ekonomisk slutredovisning

Analys

Vård- och äldreomsorgen använder idag trygghetslarm inom ordinärt boende, på vård- och omsorgsboenden samt på korttidsboenden för att brukarna ska kunna påkalla hjälp av personal vid behov. Under 2018 startades ett projekt för att upphandla och införa nya trygghetslarm eftersom dagens avtal löper ut. En ambition med projektet var också att även möjliggöra inkoppling av nya typer av tillbehör och välfärdsteknik till trygghetslarmet, som till exempel sensorer som larmar vid olika avvikelser.

Upphandlingen överklagades till Kammarrätten och var tvungen att göras om vilket påbörjades 2020. I slutet av 2021 tecknades avtal med upphandlad leverantör och arbetet med ny välfärdsteknik har således påbörjats. Upphandlingen resulterade dock inte i att investeringar görs, utan nämnden kommer att hyra utrustningen varpå investeringen kan avslutas utan ekonomisk påverkan.